

ועצדו, וזה ארמי אוצד אבי, היינו מה שהוא בן מלך, וממילא בזה הוא מלצין הרבה הרבה דברים, כי מי ששוכח שהוא בן מלך הרבה דברים נעשים אללו כהיתר, כי אינו רואה שום טעם ומקור לאיסורם.

ארמי אוצד אבי, אבי לשון רגון, כדכ' (שמות י, כו) ולא אבה, היצה"ר רוצה לאצד מן האדם את התקוה שלו, עי"ז שיחשוב כי אין לו שום אופן לשוב אחר שעצר עצירה ח"ו, לכן מלצין העונות ע"י שהוא אומר לאדם כי צין כך כבר אצד הכל, כי כבר נכשל בדבר חמור, וא' מתכסיסי היצר הרע הוא, להגזיה את חומר וקושי העצירה, בכונה כדי להעביר האדם מתקותו, ולהציאו לידי יאוש. וזה הוא הכח של לכן הארמי, שאמרו שמלצין החטאים, היינו ע"י שמאצד מן האדם ההרגש שיש לו אז רחמן בשמים, שידו פשוטה לקבל שנים, ובזה הוא מאצד גם רגון האדם, וזה

הכונה ארמי אוצד אבי, מאצד הידיעה שכל מצב שהוא יכול לחזור אל אביו, וגם אוצד אבי, מל' רגון, דהיינו שעי"ז הוא מאצד גם הרגון של האדם לקדושה, ואין לו עוד שום השתוקקות, ודבר זה מורה לנו יציאת מצרים ופרשת זיכורים, את התקשרות של בני ישראל בהשי"ת אפילו אם נכנסים לכל שערי הטומאה, יש להם הכח לצאת מכל מיצר, ולהתקשר אל הראשית.

והאדם היודע ומאמין כי אין מציאות כזה שיהי' נפש ישראל אצוד, ומאמין שכל א' מישראל יש לו התקשרות להקב"ה, וכל אחד יש לו תקוה בכל מצב שהוא, אפילו בחשכות הכי גדול, אז אינו אוצד תקותו ואינו מפסיק לעצוד את ה', ויכול לקשר עצמו להקב"ה בחפלה בתוך ההסתר והחשכות, וזה הוא מכח תפלת יעקב אבינו שתיקן תפלת ערבית.

פרשת וישלח

בתיב (בראשית לב, ג) 'וישאל יעקב ויאמר הגידה נח שמך ויאמר למה זה תשאל לשמי ויצרך אותו שם, ויקרא יעקב שם המקום פניאל כי ראיתי אלהים פנים אל פנים ותנצל נפשי, רש"י מציא דברי חז"ל כי שמות המלאכים משתנים על שם השליחות ולכן אמר המלאך למה זה תשאל לשמי. בספרי מוסר מוצא עוד רעיון בזה, כי באמת אין שם ליצה"ר, כי כל מציאות היצה"ר הוא רק דמיון [עי' שו"ת אבני נזר חאה"ע סי' רל"ב סק"י]

בשם הרבי מקאצק זי"ע כי היצה"ר הוא דמיון, ועי' מה שכותב שם מזה להלכה, כי באמת אין לו מה למכור, וכל מציאותו הוא כי אין לו באמת מציאות. ידוע המשל כי היצה"ר הוא כמו שמשחקים עם ילד, ומראים לו יד סגורה, כאילו יש משהו ביד, והילד רוצה לפתוח היד וליקח הדבר, והאדם מרחיק עצמו מהילד, והילד רודף אחריו להגיע ליד הסגורה וליקח הדבר הטמון, והחשק והתאוה של הילד מתגבר יותר ויותר, עד שפותח

אור גדליהו פ' זו), כי ענין נכחון הוא שהמנצח כובש את המנוצח, והמנוצח נכלל בתוך המנצח ונתצטל לו לגמרי, כלשון המשנה (אבות ד, א) חיזהו גיבור הכובש את יצרו - דכבוש תחתיו, וכאן חלל מלחמת יעקב עם המלאך כ' כי שרית עם וגו' ותוכל, ופי' ותוכל הוא, שכלל את המלאך בתוכו, ולכן נקרא כאן נכחון אמיתי, ולכן נקרא שמו ישראל על שם זה שנכלל המלאך בתוכו, ולכן ישראל עולה בגימט' יעקב עם שטן, להורות על זה שהשטן נכלל בתוכו, ונצח את המלאך לגמרי.

בתיב 'כי ראיתי אלהים פנים אל פנים', פנים אל פנים הכונה הוא שראה את הפנימיות שלו, הפנימיות של המלאך הוא שאין לו באמת מה למכור, שכל מה שהוא מפתה את האדם הרי כולו שק מלא קשרים, ולכן בעת שראים הפנימיות אז 'ותנצל נפשי', אז האדם ניצל לגמרי מכל הפתוי שלו, כי כל זמן שהאדם רואה החן והיופי של עניני עוה"ז קשה מאוד להתגבר נגד היצה"ר וכל חיילותיו והנאותיו הגשמיים, אבל בעת שאדם רואה הפנימיות של הדבר, כי כל מציאות היצה"ר הוא רק שהאדם יתגבר נגדו וילחוס עמו, אז ביכולתו לראות כי שקר החן והצל היופי, ורואה כי הכל הוא רק מסוה, ובאמת הכל הוא הנאה של כלום, ואז נתקיים 'ותנצל נפשי'.

בגמ' יש מחלוקת (חולין פט, ב) אי יש בגידין צנותן טעם או אין בגידין צנותן טעם, וקיי"ל עך בעלמא היא והתורה אסרתו, והרשב"א הק' למה נחלקו בזה, הלא קפילא יכול לטעום ולהגיד אם יש טעם או לא, ומי בפלתי (סי' פ"ו סק"ז) ועוד אחרונים כי צודאי יש לו טעם, כי עך נמי יש לו טעם, והמחלוקת הוא איך להגדיר הטעם של הגיד אם הוא

האדם ידו ומראה לילד כי לא הי' בתוכו שום דבר, כן היצה"ר מראה לאדם יד סגור, כאילו יש לו מה למכור, והאדם רודף אחריו כל ימיו להשיג מה שיש לו למכור, ולצסוף האדם רואה כי באמת הי' ידו של היצר ריק מכל דבר, ולא הי' לו מה למכור עבור האדם [וזה הוא הסוד צמה שאמרו כי יסוד כל כח היצר הוא מידת הסקרנות].

חז"ל (ב"ר עט, א) מבארים מה שאמר המלאך 'שלחני כי עלה השחר', שהמלאך אמר הגיע זמני לומר שירה. בעבודת ישראל מפרש בשם צעל עולת החודש, שאין הכונה כי תמיד אמר שירה בעלות השחר, רק ענין שירת המלאך הוא בעת שגומר שליחותו, והמלאך הזה שרו של עשו, הגיע זמנו לומר שירה עכשיו, כי בזה הרגע שיעק"א הי' לו נכחון על המלאך, אז נגמר שליחות של המלאך, כי ידוע דברי הזוה"ק (תרומה קסג, א) שמבאר ענין היצר הרע, במשל למלך שרוצה לנסות את בנו אם עדיין מתנהג בנימוסי מלכות, ואם הוא עדיין נאמן לאציו המלך, והמלך שולח שליח לפתות את בנו לדבר עזירה, והרי השליח אינו רוצה שיעשה הבן דבר זה, רק כל רצונו הוא שיתגבר הבן על הפתוי, כן היצה"ר הוא שליח לפתות את האדם, אבל לא שהוא יצליח בפיתויו, רק שהאדם ינצח אותו, והאדם יתגבר נגדו ולא ישמע אליו, נמצא כי תכלית שליחות היצה"ר הוא נכחון האדם נגדו, ועכשיו בעת שיעקב אבינו נתאבק עמו, וניצח אותו בזה המלחמה הכבידה, הרי הגיע המלאך לתכליתו, והגיע זמנו לומר שירה.

הרבי רבי צונס מפרשיסחא זי"ע אמר כי ישראל הוא בגימט' יעקב עם שטן, והכונה בזה שמעתי מאחמ"ו זללה"ה (ע"י

ל"ה, יכסה המצה ויאחו הכוס בידו עד והקב"ה מצילנו מידם: (מ"ב)

You're 23 changes but slow it doesn't

**וְהִיא שְׁעֵמֶדָה לְאַבוֹתֵינוּ וְלָנוּ. שְׁלֹא אֶחָד
בְּלֶבֶד עָמַד עָלֵינוּ לְכַלּוֹתֵנוּ. אֶלֶּא
שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר עוֹמְדִים עָלֵינוּ לְכַלּוֹתֵנוּ.
וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִצִּילֵנוּ מִיָּדָם:**

תפארת שמשון

שבכל דור ודור עומדים עלינו

יש לזהות בכל דור ודור את שרו של עשו

הגר"א (בפירושו לספרא דצניעותא פ"ה ד"ה והכלל) מביא מחז"ל הקדושים כלל יסודי: התורה חוזרת על עצמה בכל דור ודור. מי שסבור שרק פעם, בדורות הראשונים, היו אנשים בעלי עוצמה שהיו יכולים להחריב את כל העולם כולו, והיום אנחנו קטנים והכל נעשה ע"י ציבור - זוהי טעות גמורה! גם כיום ישנם יחידים בעלי כח להשפיע על כל העולם כולו!

ההבדל הוא רק שפעם היו הדברים גלויים והיום הם נסתרים. בדורו של נמרוד, ידעו כולם שזה נמרוד. כיום אף אחד לא יודע מיהו ה'נמרוד' של דורנו, אבל קיים אחד כזה! יש גם "בלעם", ולהבדיל יש גם "משה" בדור הזה, ו"יהושע", ו"עזרא הסופר"... וההיסטוריה של העולם נקבעת ע"י אותם יחידים.

There are יחידים in each דור

יסוד זה לימדנו שלמה המלך ע"ה בפסוק: "מה שהיה הוא שיהיה... ואין כל חדש תחת השמש" (קהלת א, ט). מה שהיה בעבר הוא גם מה שיהיה בעתיד - ההיסטוריה חוזרת על עצמה. העבר הוא כמו מראה המשקפת לנו את העתיד. לשם כך ניתן לנו כח הזכרון, כדי שנזכור את העבר ולפיו נדע כיצד להתנהג בעתיד.

Whatever was, will be again!

הבעיה שלנו היא שלפעמים המציאות בהווה נראית בחיצוניותה שונה מעט ממציאות העבר, על אף שבעצם לא השתנה דבר. שינוי זה עלול לגרום לנו לטעויות ולחוסר ידיעה כיצד להילחם בתופעות החדשות - ישנות.

* בענין זה שמעתי פשט נפלא בפסוק מהתורה. כאשר יעקב אבינו נאבק עם שרו של עשו (בראשית לב, ל), שאל יעקב את המלאך "הגידה נא שמך". ענה לו שרו של עשו: "למה זה תשאל לשמי"? ופירש"י: "אין לנו שם קבוע, משתנין שמותינו, הכל לפי מצות עבודת השליחות שאנו משתלחים" - למלאכים אין שם קבוע. לעומת זאת ברכת המלאך ליעקב היתה: "לא יעקב יאמר עוד שמך כי אם ישראל".

* לשרו של עשו, שבעצם הוא סמאל, אין שם קבוע. שמו משתנה כל הזמן לפי התקופה והזמן: פעם קראו לו "עבודה זרה", עד שנשחט היצר-הרע של העבודה-זרה. לאחר מכן קראו לו "פילוסופיה" אבל גם זה נגמר. הגיעה תקופה שקראו לו "השכלה", ולאחריה ה"קומוניזם". כך בכל דור מוחלף שמו, על אף שבעצם לא השתנה מאומה במהותו. אבל - אומר המלאך ליעקב - לך קוראים "יעקב" ו"ישראל", ושם זה לא ישתנה ולא יוחלף לעולם. כשם שלפני אלפי שנים נקרא אבי האומה הישראלית "ישראל", כך הוא שם של בניו עד עצם היום הזה ואין אפשרות להחליפו לפי מצב התקופה.

למדנו מכאן סוד מופלא: היצר הרע של היום הוא אותו יצר הרע של פעם, אלא ששמו השתנה, אך במהותו הוא נשאר אותו דבר בדיוק. עלינו, אפוא, להתבונן היטב להכיר את היצירה - הסיטרא-אחרא - של דורנו, כי אם לא נשכיל לזהות אותו בזמן הוא עלול לשרוף את כל בית ישראל רח"ל, כפי שעשה זאת בתקופת ההשכלה והקומוניזם.

שבכל דור ודור... והקב"ה מצילנו מידם

נסים אף בתוך הטבע

הקב"ה מנהיג את העולם בדרכי הטבע, ואף בנסים גלויים. סביב כל אדם קורים בכל יום נסים של ממש, אך בני האדם אינם מושפעים מכך ואינם קולטים את המתחולל סביבם. כפי שגלי קול רבים קיימים בחלל העולם, וכלי כלי קליטה מתאימים אי אפשר לשומעם ולקלוט אותם. השי"ת מספק לכל

It doesn't appear like the past

The Ym changes

It doesn't change

במה שלא נישאת אליו, דכתיב (בראשית כ"ט) ועיני לאה רכות מאי רכות אילימא רכות ממש אפשר בגנות בהמה טמאה לא דבר הכתוב דכתיב (בראשית ז) מן הבהמה הטהורה ומן הבהמה אשר איננה טהורה בגנות צדיקים דבר הכתוב אלא א"ר אלעזר שמתנותיה ארוכות רב אמר לעולם רכות ממש ולא גנאי הוא לה אלא שבח הוא לה שהיתה שומעת על פרשת דרכים בני אדם שהיו אומרים שני בנים יש לה לרבקה שתי בנות יש לו ללבן גדולה לגדול וקטנה לקטן והיתה יושבת על פרשת דרכים ומשאלת גדול מה מעשיו איש רע הוא מלסטם בריות קטן מה מעשיו (בראשית כ"ה) איש תם יושב אוהלים והיתה בוכה עד שנשרו ריסי עיניה (ב"ב קכ"ג ע"א). וזכתה לצאת מחלקו של עשו ונכנסה לבית יעקב. למה לא נתבעה שאי היתה נישאת היתה מחזירה למוטב.

מבואר שעיקר התביעה שתובעים מן האדם הוא שימלא תפקידו שנצטוה. הנה לאה הבינה שתפקידה היא להעמיד רוב מנין ובנין של בני ישראל, וכן היה, כהונה ומלכות יצאו ממנה, הכהנים הם בני לוי, מלכות מיהודה, לעומת זה לא היתה אחראית להינשא לעשו להחזיר אותו בתשובה, אבל לדינה לא היה תפקיד מיוחד לכן עליה היה מוטלת להשתדל להחזיר עשו למוטב. זהו מה שחז"ל תובעים מיעקב שמנע טוב מבעליו שהאחריות עליו להשתדל להחזיר עשו למוטב.

ויותר יעקב לבדו (לב: כה)

יעקב בהאבק עם המלאך התגבר עליו ונצחו. צריכים להבין מאין היה לו הכח לנצח את המלאך, הלא המלאך כחו רב ואיך יכול בן אדם להתגבר עליו. יש לפרש ע"פ היסוד אשר יסד רבינו יונה "אם אין אני לי מי לי" (אבות א, י"ד) אם האדם לא יעורר נפשו לא יועילהו כל דברי תוכחה ודברי חיזוק ששומע שהעיקר תלוי בהאדם עצמו ולא בזולתו" (שערי תשובה ב, כ"ו). אם האדם מעורר עצמו אז יועילו דברי המוסר והחיזוק ששמע משום שהוא בעלים על עצמו להטות לדרך אשר ירצה, וגם נותן לו האומץ ללחום עם יצרו ולנצחו. יעקב אבינו עורר את עצמו ללחום עם המלאך וגבר עליו. דבר זה מפורש בקרא "ויותר יעקב לבדו" הרגיש כי הוא לבדו, לא יועיל שום דברי מוסר ותוכחה רק הכל תלוי בו, זהו מה שאמר "לבדו". בדרך זה נעשה הדברים עצמיות, אין הדברים ששומע יכולים להועיל לו אם לא יעורר עצמו, כשהרגיש יעקב את זה התאמץ בכל כחו וגבר על המלאך ונצחו שהדברים נעשו עצמיות.

אנו רואים כמה בני אדם ששומעים דברי מוסר ותוכחה ללא הועיל והוא דבר תמוה. הביאור הוא, מפני שאינם עושים כיעקב אבינו שוכחים הא דכתיב "ויותר יעקב לבדו" ובארנו שהכוונה שהכל תלוי בעצמו ואין לסמוך על אחרים, וגם אין לסמוך על דברי המוסר והתוכחה ששמע, אלא צריך לעורר עצמו ללחום מלחמה זו. צריכים לזכור שהצלחת האדם תלויה רק בו ולא בזולתו ולא בדבר אחר כמו שבארנו "ויותר יעקב לבדו" ואז הדברים נעשים עצמיות.

[עי' קובץ שיחות ח"ד בשלח]